

== Velja po pošti: ==

Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . „ 2-20
za Nemčijo celoletno . . . „ 29.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejema mesečno „ 1-70

== Sobotna izdaja: ==

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENE

== Inserati: ==

Enostolpna pettirista (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Paročna oglasila, zahvale, smrtolice itd.:
enostolpna pettirista po 13 vin.

== Poslano: ==

enostolpna pettirista po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
dolge in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neuradna pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74 ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

V novo leto.

Še par ur. pa smo notri v novem letu, v letu 1914. Kdo ve, kaj nas čaka, kdo ugane, kaj nam prinesejo novi časi, kaj skrivajo pod svojim tajnostnim plaščem? Prorokovanje je riskantna stvar, za tistega, ki posluša, in za tistega, ki prorokuje, zato nočemo biti vedeži.

Pač pa se ozrimo nazaj na pretekle dni — »historia vitae magistra« — in se iz njih učimo brati bodočnost.

Preteklo leto 1913 je bilo za nas zanimivo leto. Minulo je namreč ravno 25 let, odkar je nastopil na Slovenskem ženski katoliški mož dr. Anton Mahnič in zaklical v naš svet resno in pomenljivo besedo: »Več luči!« Ven z krščanskimi načeli! Katoliške ideje morajo preosnovati in preroditi vse naše javno življenje in pregnati vodenost in zmešanost, ki je preplela tedanji slovenski svet.

Z Mahničem se je začela nova doba, doba načel, smotrne delatnosti, doba katoliških shodov, politične in socialne organizacije. Liberalizem, ki je zaviral in moral vsak zdrav napredek in razvoj in gnil naš narod v verski, нравni in gospodarski propad, je začel bledeti in usihati kakor posušeno drevo. Začela se je na Slovenskem velika doba preporoda, krščanske renesance, katere sadove uživamo tudi mi. Kdo se ne spominja z veseljem onih lepih časov, ko nismo ničesar pomenili, pa tudi ničesar imeli, razven zavesti, pravice in resnice v srcu in ogenj navdušenja v očeh, pa smo vendar šli z veseljem in pogumom v najhujše boje in smo jih tudi zmagonosno končali! To je bila sila katoliških načel in idej; zakaj vse to so nam one ustvarile. To so bili uzroki našega napredka in tega ne smemo pozabiti. Prešli smo mnogo potov in pozabili bi lahko na vrata, skozi katera smo prišli.

Poglejmo, kako žalostno in kako globoko je padlo ustavno in politično življenje v Avstriji! Nikjer nobene koncentracije, nobene enotne misli, okoli katere bi se zbrali avstrijski narodi. Vse je razrvano, vse zmešano in izhoda ni nikjer. Zakaj? Zato, ker je pozabila avstrijska politična javnost na katoliška načela, načela narodne, gospodarske in socialne pravičnosti. Ker vlada jo v javnosti fraze in se gleda skupni

blagor samo v luči stranke in ne v luči skupne dobrine. Z mikroskopom se nalašč išče, kaj ima kdo slabega na sebi in se med velikanskim krohotom zlija na političnega nasprotnika, namesto da bi se pritegnil k delu in upoštevalo to, kar ima dobrega v svojem programu. Zato tudi v Avstriji nikamor ne pride mo.

Avstriji je treba več katoliške politike!

Katoliška politika se mora gibati vedno v okvirju katoliških načel. Kar vodi privatno življenje, to mora veljati tudi v javnem življenju. Kakor je strast škodljiva v privatnem življenju, ker dela ljudi nesposobne za mirno prevdaranje, tako je tudi politični fanatizem zanič in zopern. Moža načel ne bodo preslepili ne naslovi, ne odlikovanja, ne mamoni, on bo šel vedno pota, ki se ujema z moralnimi zakoni. Če je laž, zvijača in sila prepovedana v privatnem življenju, je prepovedana tudi v političnem življenju. Take stvari se v bojnem metežu, ko je človek ves razgret in prešinjen misli, kako bi se nasprotnika ubranil in odkrižal, lahko pozabijo, in to je razumljivo, ne smejo se pa uveljaviti kot metoda.

Ko bi si te-le stvari avstrijski politiki bolj k srcu vzeli, bi se kolo avstrijske politike kmalu drugače zavrtelo.

Namesto katoliških načel so danes zavladala povsod strankina načela. Stranke in poslanci so postali avtoriteta, dasi po pravu nimajo nobene. Veliko se govori danes o demokratizmu, v resnici ga pa nikjer ni. Po demokratičnih načelih bi moralo imeti ljudstvo povsod prvo besedo, njegova volja bi morala biti povsod merodajna in odločujoča. Brez ljudstva niso politiki ničesar. To jih ustvarja, zdrži in odstavlja. Njemu so odgovorni za svoja dela, besede, glasovanja in zveze. Poslanec bi moral ljudstvo nalogati, kako naj glasujejo in govorijo. Ljudstvo in zastopniki njegovega mnenja, listi, imajo pravico in tudi dolžnost svoje poslance in njih dela nadzirati, hvaliti in grajati. Tega jim ne sme nihče kratiti. To je pravi demokratizem!

V resnici ne daje demokratizem ljudskim zastopnikom nobene avtoritete, razun v kolikor zastopajo prava načela, najmanj ljudstvo terorizirati. Poslanci ne smejo neodvisno od njega politizirati, češ, kar mi delamo, mora biti prav. To ni res, je lahko tudi napačno.

Danes je postal demokratizem karikatura, ne samo na Francoskem, am-

pak tudi v Avstriji. Ako bi v Avstriji res kaj pomenila prava volja narodov, bi imeli že zdavnaj narodnostni mir in spravo. Ali mislite, da je češki, nemški, poljski, rusinski kmet res za to, da se narodi med seboj sovražijo in da hodijo njih poslanci na Dunaj prazen bob mlati?

Danes so avstrijske politične stranke bogovi, maliki. Kdor si upa politično kaj reči, je že sojen s polenom. In tako smo prišli tako daleč, da si ne upa nihče povedati več svojega mnenja, vse gleda samo na usta drugega, ker je v dobi demokratizma govoriti — nevarno in ne mara nihče polena. Med ljudstvom je pa zavladala apatija do politike, zmanjkalo je gorkote in navdušenja.

Novo leto pričenjamo. Kaj nam bo prineslo? Po teh potih ničesar dobrega. Nazaj h katoliškim načelom! Več luči! Potem se bosta tudi v Avstriji mir in pravičnost poljubila.

Gospodarski pregled za leto 1913.

Ravno minulo leto je bilo za splošno gospodarstvo doba trde izkušnje ter je posebno hudo zadelo našo državo.

Že začetek je obetal malo dobrega.

Od vseh strani so prihajale alarmne vesti; vojna na Balkanu je bila v polnem teku in lokalizacija balkanskega požara je zahtevala živahnega diplomatskega boja, ki se je pri nas kristaliziral v mobilizacijah na jugu in severu. Vsled vznemirljivih novic zapeljano ljudstvo je navalilo na hranilnice in druge denarne zavode ter dvigalo svoje prihranke, če mogoče v zlatu, da ga je zakopalo doma in poskrilo po skrinjah. Najhujšim runom so bili izpostavljeni galitski zavodi, tako da je izdalo ministristvo posebne razglase, ki so pomirjevali neuki narod. Dvignilo se je takrat nad 300 milijonov vlog ter je bil zadnji december leta 1912 ob teh razmerah posebno kritičen, tako da je Avstroogrška banka dosegla rekord 708 milijonov davku podvrženih bankovcev. Da nismo imeli 250 milijonov zakladnih listov, katerih večji del je bil placiran v New Yorku in le manjši v Nemčiji, oddanih že v decembru, bi bilo za našo valuto v inozemstvu slabo, tako da moramo smatrati to ameriško posojilo kot valutarno operacijo in je Avstroogrška banka s svojim nanovo napolnjenim portfeljem izravnila slabi devizni trg. Vendar je bilo to posojilo pre-

cej drago in nas velja šest in tričetrt odstotkov.

Za januar bi bilo na ta način skrbjeno; februar je pa navadno najlažji zimskih mesecev. Kar je sicer pravilo, je bilo letos izjema. Vsak je denar tiščal doma, ker je bil pripravljen na najhujše; banke so odpovedovale kredite brezobzirno gledajoč le na lastni obstanek. Tako da je bil le oni varen pred odpovedjo, s katerim bi banke same preveč izgubile ali katerega moči se jim je bilo bati. Kljub neugodnemu položaju je pa prišlo na svetovni trg več posojil, vendar večinoma »doma«. Italija je najela v lastni državi 400 milijonov lir proti 4% zakladnim listom večinoma z »rahlim« pritiskom pri zavarovalnicah; isto tako je dobila Španija v svoji deželi 300 milijonov pezeta in je bilo baje posojilo subskribirano v 10 dneh. Francija je vrgla na trg 80 milijonov rente ter je pomagala še Rumuniji s 150 milijoni. Isto svoto se je posrečilo dobiti ogrskemu finančnemu ministru v Nemčiji. V kratkem je bila torej milijarda novih posojil na trgu, tako da je bilo posojilo mesta Berlin 60 milijonov mark kaj slabo sprejeto ter so morali predložiti to primeroma malo svoto večkrat v subskripcijo, pa še s slabim uspehom.

Avstrijski privatni diskont, ki je bil novembra 1912 povprečno še 4-89%, je poskočil v decembru na 5-91%. Januarja je znašal 5-39%, februarja je padel za 8 stotink, vendar so ga pa vojne homatije v marcu dvignile na 5-69, a v aprilu na 5-81%; padcu privatne obrestne mere v maju za 5 stot., in 5-76 je sledilo stalno vzdigovanje v juniju na 5-82 in juliju na 5-88. V nasprotju z vihravostjo privatnega diskonta stoji obrestna mera Avstroogrške banke stalno in nepremakljivo od novembra 1912 do konca novembra 1913 na 6%.

V marcu je popustila vojna napetost z Rusijo in obe državi ste že odpoklicavali svoje rezervnike, kar bi kmalu skadersko vprašanje vse pokvarilo ter je nato april prinesel hudo poostrenje položaja. Dalmacija, Bosna ste v pravem vojnem stanju in severni deli države so že pripravljeni za vojno, do katere pa vendar ne pride, ker se medtem v maju po končani prvi balkanski vojni bivši zavezniki pri razdelitvi plena medseboj zapletejo v vojno, ki bi povzročila pri nas kmalu novo mobilizacijo. Spričo teh političnih dogodkov je jasno, da se gospodarski položaj ni mogel poboljšati, posebno ker so po končanih dveh balkanskih vojnah vse vojskujoče se države silile na trg s svojimi

LISTEK.

Gospod Nace.

Političnemu trpinu v spomin.

Odkar sem ga poznal, je bil vedno enak.

Vedno je bil dolg, suh in koščen. Vedno je bil poslanec in časnikar, vedno je bil jezil čez to, kar je najraje delal. Vedno je bil pa tudi tista blaga duša, ki ni mogla nikomur ničesar odreči. Kadar je najbolj grdo gledal, je bil najbolj pripravljen, komu kaj dobrega storiti. Življenje ga ni v tem prav nič izpremenilo. Samo črni čop las nad čelom mu je zadnji čas osivel.

Vse življenje je posvetil politiki, in vendar ni bil politik. Bil je mehka, silno občutna duša, ki je reagirala kakor občutljiv instrument na vsak zunanji mik. Kar mu je zavrelo v srcu, je butnilo iz njega brez krinke z vso odkritostjo. Svojih čustev v političnem življenju ni vladal. Politiki se merijo po tem, kar znajo povedati, a se tehtajo po tem, kar znajo zamolčati. Gospod Nace je mnogo vedel in znal tudi vse povedati. Tajnosti pri njem niso bile spravljene.

Bil pa je silno priden ljudski delavec. Kdo prešteje njegova tisočera pota, ki jih je naredil za svoje volivce? Kritičen ni bil, potegoval se je za vsakoga, ki je prišel od njega. Hvaležnosti vsled tega ni vedno žel. Njegova usoda dokazuje, da se političen nasprotnik s samo dobroto ne da pridobiti. Prepričanje je stvar razuma.

Gospod Nace pa je hotel ustreči vsem, vsem služiti, vsem dobrote skazovati. Sebe je pozabil, mislil samo na druge. Njemu življenje ni nudilo drugega vžitka, kakor da se je neprestano žrtvoval za druge. Ne-le žrtvoval, ampak tudi poniževal se je, da bi za druge kaj dosegel. Sam se je neštokrat imenoval berača, ki je hodil od vrat do vrat, od kljuke do kljuke in beračil za ljudi, ki so se njegovi pomoči priporočili. Pozabil je nase, dvignil roke in kakor otrok prosil kruha — za druge.

Kako je hodil po uradih!

Prišel je kakor senca, kakor bi imel slabo vest, ker zopet prosi! Začel je pri vratarju, potem je zasledoval svojo zadevo skozi registraturo, skozi ekspedit, po tajništvo, preko stavbinskega urada, in slednjič je prišel k meni. »Ne bom motil, ne zameri, le en trenutek, samo to zadevo, če moreš. Če ne moreš, le povej, pa bom šel.« In je pokazal listek in

na listku številko, ki jo je zasledil na svojem potovanju po deželni dvorcu. »Da boš lažje našel, sem poiskal številko akta.«

Jaz žalibog ne poznam nobenemu aktu številke. Gospod Nace jih je pa vedel, ne le pri deželnem odboru, tudi pri deželnih vladah in pri ministrstvih. On je šel za številko iz Ljubljane na Dunaj in je zasledil vsako reč, potem pa je prosil, prosil, da bi kaj izprosil — za druge.

Prosil je tudi za take, ki niso bili vredni. Pa sem mu rekel: »Ne bo nič, stvar stoji tako in tako.« Na obrazu se mu je pokazala bolesta poteza, kakor bi ga z nožem ranil. »Saj vem, da me je cigan nalogal, pa bi mu le rad pomagal.« In šel je ter »ciganu« dal miloščno iz lastnega žepa!

Takega bomo težko še dobili, kakor je bil gospod Nace, tako zaupnega, tako darežljivega in mehkočutnega! Politika nas s skladivom obdeluje.

Pa je bil tudi hud gospod Nace! Zjezil se je nad nadležnim prosilcem in ga ozmerjal, da so iskre letele. In v tej jezi mu je vrgel denar ali karkoli, da ga potolaži. Nekoč je »ciganu« vrgel svojo suknjo in ko je ta izginil z njo skozi vrata, je snel še ščipalnik z nosa in ga je vrgel za njim.

Nikoli se ni smejal. Od mladosti ni bil nikoli zdrav, in sledovi težkih bole-

čin so bili globoko zarežani v njegovem obrazu. Tudi pevec ni bil. Zapel je le včasih pri taroku, pa takrat je po navadi igro izgubil.

Njegov mučniški obraz se je le tedaj razjasnil, če je za svoje volivce kaj dosegel. Kakšna kapnica na Krasu, kak mostič ali kaka ponižna službica, ki jo je pridobil svojemu priporočencu — to je bilo edino veselje njegovega življenja.

Njegov največji ponos je bil. Kadar je dobil v zbornici važno poročilo. Tako se ni nobeden vglobil v svoj referat. Dostojanstveno je v zadnjem zasedanju deželnega zbora vršil svojo vlogo kot predsednik finančnega odseka. Ko je delil referate, jih je pa največ sebi obdržal.

Najbolj zopni so mu bili osebni napadi. Sam visoko izobražen, vseskozi mož stvarnega dela, je s studom obsojal vsako osebno žalitev. Bil je tako mehkega srca, da osebnih napadov ni mogel prenašati. Sovražil je laž, in kar vzklopelo je v njem, kadar se je boril proti njej. Ko je v zadnjem zasedanju deželnega zbora neki nasprotnik napadel deželno gospodarstvo, tedaj se je v zadnji klopi, kjer je sedel gospod Nace, slišalo neko godrnjanje. Kar naenkrat so knjige lopnile po tleh, papirji so frčali po zraku, in gospod Nace je z vzklikom: »Kdo bo to poslušal? To je lumparija! Iz-

mi posojili. Toda tudi druge države so pričele uvaževati novo konstelacijo moči ter so oboroževalni program razširile v groteskne meje. Nemčija rabi milijardo, ki naj se spravi vkup z enkratnim darom, primernim razmeram vsakega posameznega; Francija hoče pol drugo milijardo; kitajsko 500-milijonsko posojilo je končno po dolgem obotavljanju pod streho. V tem oboroževanju mi seveda ne moremo zaostati in rabimo samo pol milijarde in 40 do 50 tisoč vojakov za reorganizacijo vojske. To je bil pri nas praktični uspeh balkanskih homatij. (Konec prih.)

K deželnozborskim volitvam v kranjski trgovski in obrtni zbornici.

Iz trgovskih krogov smo prejeli naslednji dopis:

Trgovinske in obrtne zbornice imajo namen služiti koristim trgovine in obrti, ki sta glavna činitelja za cvetoč razvoj in dobrobit države in dežele; za politiko tu in mesta.

Glavna trgovina obsega kolonialno blago, ki spada med neobhodne dnevne potrebščine tako bogatina kakor reveža, pa naj so časi dobri ali slabi. Po zašlugi liberalne stranke pa do pred dvema leti ni bil v naši zbornici niti en zastopnik te branže.

Trgovstvo bi moralo tvoriti inteligenco med prebivalstvom, kakor jo v drugih državah tudi v resnici tvori; dotične države zato cveto in prosperirajo in z ugodnimi trgovinsko političnimi pogodbami svoj izvoz od leta do leta povzdigujejo.

Pri nas je žal, kar se tiče trgovinsko političnih pogodb, ravno narobe. Temu pa se ni čuditi, saj se pri nas v trgovinske zbornice ne voli trgovcev, marveč politike. In v tem oziru stoji naša kranjska trgovinska in obrtna zbornica na prvem mestu, kar so zadnje deželnozborske volitve posebno jasno dokazale.

Žalostno dovolj je za zbornično zastopstvo, da če že med seboj ne najde sposobnega kandidata, ne išče istega med ostalimi uglednimi trgovci; da bi se med trgovskimi tvrdkami v Ljubljani ali na Kranjskem dalo najti bovolj mož, ki bi bili po svojem osebnem ugledu in strokovnem znanju sposobni za deželnega poslanca, — o tem gotovo nihče ne dvomi.

Pri zadnjih volitvah je pač zopet igrala glavno vlogo — politika, kar dokazuje izvolitev inž. Milana pl. Šukljeja, ki je bil, kakor se je naravnost in odkrito reklo, izvoljen zato, da bo kot strokovnjak (?) v deželnem zboru glede Završnice povedal deželnemu odboru svoje merodajno (!) mnenje. Ta mož pa o Završnici razume toliko kakor o trgovini ali pa še manj.

Izvolitev tega moža je škandal prve vrste in pomenja ponižanje trgovskega in obrtnega stanu; kaj takega se more zgoditi pač samo na Kranjskem.

Kaj pa je kranjska trgovinska zbornica v zadnjih letih storila za blagor trgovine in obrti? Lahko se mirno in pošteno reče, da nič in zopet nič. Pač enega slučaja se spominjam. Pred nekaj leti je zbornica vsem trgovcem razposlala okrožnico.

V njej se je vprašalo — zaupno, seveda —, ali bi ne bilo priporočljivo delovati na to, da bi morali biti vsi prazni sodi, ki se prevažajo po železnici, zaprti. To vprašanje je tako omejeno, da ne more biti bolj in priča,

ginil iz zbornice in zaloputnil vrata za seboj.

In ko je v zbornici vstal dr. Krek in obračunal z nasprotniki radi brezprimerno podlih osebnih njihovih napadov, tedaj so vstali poslanci našega kluba in v ogorčenih klicih dali duška svoji togoti. Ozračje v zbornici je bilo polno elektrike. Prasketajoči šrapneli so eksplodirali nad glavami potuhnenih nasprotnikov. Tedaj je vstala tudi visoka postava gospoda Naceta. Pa bilo je preveč za njegovo rahlo srce. Sedel je zopet in tihe solze so ga obhile.

Tak je bil gospod Nace.

Kakor je živel, tako je tudi umrl. Njegova zadnja pot je bila v deželni stavbni urad, da se kaj izposluje svojim volivcem. Komaj je prišel v urad čez stolpce. Tu pa je tako oslabil, da ni več mogel sam domov. Spremili so ga na dom, koder je legel, da več ne vstane drugam, kakor na pot v deželo smrtne senice.

Ni ga več nazaj, da bi iskal akte svojega volilnega okraja in priporočal svoje Notranjce. Gotovo pa še zdaj misli nanje . . .

Gospod Nace, Bog Te živi na onem svetui

Dr. E. Lampe.

da ni bilo strokovnjaka poleg, ko so ga sestavljali. Vzemimo n. pr. petrolejske sode, ki imajo različno velike luknje; pri prodaji petroleja trgovci itak nima skoro nobenega zasluga in ako bi si moral nabaviti lesenih zamaškov, da bi vračal sode, bi imel še zgubo. Rafinerija bi pa tudi imela nepotrebne nove stroške za odpiranje sodov. Ravnotako je s sodi od piva. Kar se pa tiče vinskih in drugih sodov, pa dobavljajoča tvrdka itak vedno v fakturi izrečno zahteva, da prazne sode sprejme nazaj le tedaj, ako so zamašeni. Ta „važen“ slučaj je zaspal, ker menda nihče odgovoril ni.

In sedaj bo trgovski in obrtni stan zastopal inženir, katerega je Završnica nagnila, da je stopil na politično polje!

Seveda, saj trgovskih zastopnikov ne potrebujemo v deželnem zboru. Čemu naj bi se n. pr. v deželnem zboru stavljal predlog za podaljšanje časa pri razkladanju vagonov; po sedanjih predpisih se mora vagon razložiti v toku šestih ur! To je zlasti ob zimskem času, ko so slabe poti, popolnoma nemogoče in trgovec mora plačati skladiščnino, s čimer mnogokrat izgubi ves dobiček od dotičnega blaga. Marsikdaj pa mora vsled tega tudi konsument trpeti, ker mora blago dražje plačati, kar bo vedel potrditi vsak branjevec. Prav je imel torej neki priprost branjevec, ki je rekel: „Ej, kaj bi trgovinska zbornica; ta še sama ne ve, zakaj je na svetu.“

Ljudje, ki jim je samo za politično kričastvo, bodo zastopali trgovske in obrtne koristi! Sramovati se morajo trgovci, da med sabo niso našli sposobnejšega zastopnika kakor je inženir pl. Šuklje!

Negotov položaj v Bulgariji pred olivirno narodnega sobranja.

(Izvirni dopis.)

Sofija, 22. dec. 1913.

Tukaj živimo v času politične negotovosti. Danes še nikdo ne ve, kaj nam prinese jutrajšni dan. Vlada se trudi spraviti večino skupaj, ter vabi v ta namen razne opozicijske stranke — med njimi posebno zemljedelsko agrarno stranko kot najmočnejšo. Da sklene ž njo kompromis. Neki pristaš »zemljedelske« stranke, zveden, star poljedelec se je izrazil z ozirom na ta vabila ob priliki strankarskega kongresa tako-le: »Sedaj ko nas potrebujejo, nam obetajo zlate hribe, a ko bi z našo pomočjo dosegli, česar si žele, dobimo mi — škorenj.«

»Zemljedelska« stranka ima sicer prav lepe točke v svojem programu; zato se je znatnemu številu volivcev v kratkem času prikupila. (V prejšnjem sobranju je štela ta stranka samo kakih pet poslancev, a sedaj je izvoljenih blizo desetkrat toliko »zemljelincev«.) Glavne točke njenega programa so sledeče:

1. Odpiranje večernih ljudskih šol po vaseh. Ker so v Bulgariji vasi večinoma velike — po 50 do 100 in več hiš — in ima vsaka vas svojo občino, svojo župnijo in svojo šolo, je lahko otroke tudi ob večerih zbirati v šolo; sicer pa so take večerne šole namenjene tudi odraslim.

2. Število krčm ali gostiln po vaseh se mora skrajšati ali omejiti. Do sedaj je dosti krčm po vaseh, kjer se toči vino in »rakija«, a ne more se reči, da bi se pijančevalo. Bulgarski kmetje so trezni. V gostilnah se ne toči na litre ali pollitre, o »štetanih« še pojma nimajo, ampak naroča se in pije samo po čašah, ki so tudi malega obsega. Vendar hočejo »zemljelci« še večjo breznost in štedljivost med ljudstvom imeti.

3. Sodnije naj uredujejo hitro in brez znatnih stroškov za stranke. V ta namen bodo sodnije potujoče, t. j. v one vasi, kjer je več procesov, naj prihajajo sodniki, namesfo da bi stranke hodile v oddaljena mesta k sodnijam pravice iskat. To je gotovo dobra misel.

4. Naj se uredi po zakonskih določbah, da se povzdigne religiozni ali verski duh med ljudstvom in da se preganjajo vsakršni hudobneži.

5. Narodna noša naj se ohrani! Razne pretirane mode se morajo opustiti! Res je, da se glede modarj opustiti, posebej po mestih. A po vaseh so začeli že zaničljivo gledati na narodno obleko, kakor na moško tako tudi na žensko. To je požrilo mnogo denarja in je škodovalo narodni obrti, katere je vsled tega začela pešati, med tem ko so si vnositelji tujega navadno židovskega blaga polnili žepa.

Te in še druge podobne točke ima »zemljedelska« stranka v svojem programu. Seveda ne šteje samo kmetov

ali poljedelcev med svojimi pristaši, ampak tudi dosti inteligence, n. pr. ljudskih učiteljev in duhovnikov, a ne manjka tudi odvornikov itd.

»Zemljedelska« stranka noče sprejeti za sedaj nobenega ministrskega portfelja, ker so njeni voditelji mnenja, da je stranka še preslaba za to, da bi nosila toliko breme. Mislijo si pa: čakajmo, dokler pride ugoden trenutek, ko bomo sami dovolj močni za vladanje.

Kar se tiče drugih strank, imajo nekatere tudi svoja dobra načela. Tako na pr. piše »Narod«, glasilo »širokih« socialistov v svojem uvodniku: »avstrofilstvo in rusofilstvo« — med drugim tako-le:

»Da, ohranitev miru je danes naša prva zadača. Naša politika se ne sme voditi niti po avstrofilski niti po rusofilski tendenci. Ta mora izhajati od naših lastnih interesov, kateri zahtevajo narodno-gospodarsko in politično približanje in zaveznitvo svobodnih, od vsakega tujega pokroviteljstva prostih balkanskih narodov. V tem je jamstvo za mir, a ta je prvi pogoj za razvoj naše dežele v bodočnosti.

Vsaki politiki, katere je nevarna za mir in bi mogla povzročiti burjo, se bomo odločno protivili.«

To stranko tudi vabijo v vladno kolo. Kakor je razvidno iz omenjenega članka, bi bila kot neutralna z ozirom na ruski ali avstrijski upliv odločilna v današnjem avstrofilskega kabineta, a isto tako v kakšnem bodočem — rusofilskega.

Vsaka stranka pač računa s tem, da je izpolnitev celotnega njenega programa neobhodno za napredek države; a v gotovih trenutkih je realnost močnejša kakor suhe formule v strankarskem programu. Takšen trenutek je nastopil sedaj v Bulgariji.

Naj bi ga izkoristile stranke, imajoč pred očmi obči blagor domovine, a ne svoje zasebne ali strankarske interese.

Gospodarska zbornica.

V pondeljek so imeli gospodski zbor, ničariji sejo, na kateri so ovrgli sklepe poslanske zbornice o davčnih predlogih. O osebnih dohodarini je poročal grof Goess in dejal, da je hotela davčna komisija na vsak način »zagotoviti« efekt finančnega načrta. Zvišanje davka za široke sloje prebivalstva utemeljuje poročevalec s tem, da so dobili splošno in enako volilno pravico. Eksistenčni minimum je znižala komisija zopet na 1200 K, ker je vlada izjavila, da ne more predložiti načrta na sankcijo. Grof Pace izvaja, da se mu zdi davke na neoženjene kazni. Odločno se pa upira zvišanju davka za nižje sloje. Eksistenčni minimum naj se toliko zviša, da bo prvih 6 stopenj davka prostih. Gospodarska zbornica naj se ne spravlja v nevarnost, da prilete pušice, ki jih strelja, nazaj in jo zadenejo same. — Grof Pininski odobrava vse izpremembe, ki jih predlaga komisija. — Grabmayr sviri pred porabo § 14. Ureditev uradniškega vprašanja je državna potreba, ampak to se lahko izvrši provizorično brez § 14. Radikalno zdravilo, ki je potrebno, je ureditev narodnega vprašanja na podlagi narodne avtonomije in v poslanski zbornici tak poslovnik, ki odpravi obstrukcijo. — Baron Engel prosi, naj gospodarska zbornica sprejme sklepe poslanske zbornice. — Za barona Glanzem in Plenerjem govori baron Stürgkh, ki povdarja, da je rešitev finančne reforme nujna. Sklepna sodba o parlamentarnem položaju še ni mogoča; min. predsednik pa ne more biti optimist. Po končani debati je zbornica sprejela predloge komisije. Nato je odobrila novelo društvenega zakona in davek na avtomobile. — Philippovich je interpeliral zaradi vodnih cest, za katere so oddana nova dela.

Proračunska razprava v ljubljanskem občinskem svetu.

Ljubljana, 30. dec. 1913.

Sejo vodi župan dr. Tavčar, ki imenuje za zapisničarja Srebota in Ružičko. Prestopi se takoj k razpravi o proračunu mestnega zaklada za leto 1914. Poročevalec podžupan dr. Triller uvede razpravo z daljšim govorom in takoj uvodoma pove, da je proračun 1. glede na pokritje skrajno vester in skoraj skeptičen in 2. z ozirom na potrebščine skoraj asketičen, ker se je držal župan skrajne varčnosti. Opozicija je večkrat obžalovala, ker se je v prejšnji dobri gospodarilo preko proračuna. Ne more se tajiti, da je to očitanje upravičeno. Posojila se niso najela, ker se je na boljše čase upalo. Prosi, naj se ne gleda v preteklost, marveč v bodočnost. V ravnotežje se niso mogle spraviti potrebščine s pokritjem. Kriva je temu mizerija avtonomnih mest. Misli na nakla-

danje agend prenešenega delokroga, ki je pravi »privilegium odiosum«. Za katerega je mogla občina izdati do eno tretjino vseh dohodkov. Letos kažejo izdatki za plače uradništvu še slabšo sliko, ker se je službena pragmatika sklenila. Za šolstvo še je tudi izdalo 5% vseh mestnih doklad. Občina je morala graditi obrtno šolo, država ji je zato neki dolg odpustila, ki bi ga bila mogla itak odpustiti. Licej nam nalaga breme, ki bi jih mogla nositi država, tudi breme za realko bi morala država nositi. Novih davkov država noče dovoliti in dovoljuje zgolj doklade na državnih davke, upira se pa vsaki progresivi. Toži o gospodarski in o politični krizi, ki ne dopušča, da bi mesto posojilo naložilo. Obžaluje, ker ni občinska uprava deležna od dežele tište blagonaklonjenosti, ki ji gre in želi, naj bi se končalo pritoževanje proti sklepom občinskega sveta.

Načelnik kluba obč. svetnikov S. L. S. Ivan Kregar

izjavi:

Finančni odsek je dobil včeraj dve zanimivi županovi poročili. Iz teh je razvidno, da je občina koncem l. 1912 neopravičeno dolgovala svojim fondom 622.774 K 26 vin. Ta položaj je nastal vsled tega, ker se občinska uprava od leta 1897 sem ni držala svojih proračunov, ter je dostikrat napravljala nove reči, za katere v dotičnem proračunu ni bilo nobenega pokritja. Pokrili so se razni primanjkljaji letnih računskih zaključkov. To je nepostavno. Iz priloženega izkaza je tudi razvidno, da so se nekatera posojila porabila za druge namene, kot so bili določeni v dotičnem sklepu deželnega zbora. Nasvet gospoda župana dr. Tavčarja se glasi, da bo dežela izposlovati pri dež. zboru naknadne pritrditve, ker se je posoj. 2.450.000 kron docela porabilo in so ostali važni nameni tega posojila kakor mesta tržnica, II. mestna dekl. šola in delavsko hiše neizvršeni. To je tudi nepostavno. Če je tedaj nepostavno napraviti dolg brez dovoljenja pri lastnih fondih, če je nepostavno porabiti od dež. zbora dovoljeno posojilo v popolnoma druge namene, je tudi nepostavno staviti v proračun amortizacijsko kvoto za ta posojila in pa posojila sama, in to se vrši že več let. Dokler se vse te točke ne postavijo na postavni temelj, je vsako izplačevanje te amortizacijske kvote nedovoljeno.

Proračun za leto 1914 pa izkazuje take neverjetne dohodke, da ni misliti na resnični prejem teh zneskov. Računa se v tiskanem poročilu na 150.000 kron od prodaje sveta vojaškega oskrbovališča, na kanalsko pristojbino, ki še ni sankcionirana, 35% doklada je v primeri z letom 1912 v znesku 482.846 K previsoko računjena z 560.000 K. Istotako gostiščina v primeri z letom 1912 131.427 K previsoko računjena z 200.000 kronami.

Po malem računeno so prejemki previsoko cenjeni za 250.000 K. Primanjkljaj bi bil potem izdaten in zato ni preskrbljeno pokritje. Izjavljamo, da bomo glasovali proti proračunu, ki nima nobene zakonite podlage v navedenih točkah in bomo storili vse, da se uredi mestne finance tako, kakor zahteva zakon.

Pammer priznava, da se dela zdaj za jasnost, a preteklost je marsikaj zagešila. Za napake preteklosti je tudi sedanja večina odgovorna.

Poročevalec dr. Triller stavi je končno v imenu finančnega odseka naslednji predlog:

Občinski svet skleni:

1. Proračun mestnega zaklada za leto 1914, ki izkazuje redne potrebščine 1.151.817 kron in izredne potrebščine 506.185 K, skupaj 1.658.002 K, in rednega pokritja 727.666 K, torej končnega primanjkljaja 930.336 K, se odobri.

2. V pokritje tega primanjkljaja je pobirati: a) od vseh v Ljubljani predpisanih direktnih državnih davkov — izvzemši osebno dohodarino — dosedanje 35% doklado, ki se proračuni na 510.000 K, b) gostiščina v dosedanjih visokosti, ki se proračuni na 132.000 K, skupaj torej 642.000 K; ostane torej primanjkljaja 288.336 K; c) v nadaljnje pokritje tega primanjkljaja službi naj povišana gostiščina v zmislu sklena obč. sveta z dne 16. sept. 1913 v proračunskem znesku 140.000 kron; d) ostanek 148.336 K se pokrije začasno iz rezervnega zaklada mestnega vodovoda. kate-remu bo ta znesek svojčas brezobrestno refundirati.

3. Mestnemu magistratu, odnosno županu se dovoli za vse proračunske postavke rednih potrebščin virement.(1)

4. Rešuje nujni predlog obč. svetnika Ivana Štefeta z dne 6. marca 1913 se izreka obč. svet načeloma za vneljavo veseličnega davka ter naroča mestnemu magistratu, da predloži čimprej dotični zakonski načrt.

Prve tri predloge je sprejela večina, zadnji predlog je bil sprejet tudi z glasovi zastopnikov S. L. S.

STATISTIKA GLASOV NA HRVATSKEM.

Zagreb. Statistika pri zadnjih saborskih volitvah oddanih glasov kaže, da so dobili: Hrvatska samostalna stranka 31.576 glasov, Srbska samostalna stranka 12.871, obe skupaj, ki tvorita koalicijo, 44.447 glasov; Frankovci 15.079, Starčevićanci 14.988, dalje samostojni pravaši 3331, pravaši skupno torej 33.398; Unionisti 13.585. Seljačka stranka 12.588, Srbski radikali 3277, Centrum 2386, Socialisti 800, Vsenemci 149 glasov. **Skupno število za pravaše in seljačko stranko oddanih glasov je 45.986, torej več kot je število glasov oddanih za hrvaško-srbsko koalicijo.** Da bi pravaši pred volitvijo se složili, bi bil pač drugačen izid volitev, kakor je pa bil.

IZGUBE SRBIJE.

Oficielno se poroča: Srbija je v vojski s Turčijo izgubila 6500 mož, v vojski z Bulgarijo 7000 mož, skupaj 13.500. Ranjenih je bilo: v vojski s Turčijo 16.000 mož, v vojski z Bulgarijo 17.000, skupno 33.000 mož. Kolera jih je pobrala 4700. Zgube v ekspediciji proti Albancem ob zadnjem uporu niso vštete.

Dnevne novice.

Deželni glavar dr. Šusteršič. Zopetno imenovanje dr. Ivana Šusteršiča deželnim glavarjem se je izvršilo nenačrtno hitro. Dne 22. t. m. so bile deželnozborske volitve šele končane, a že včeraj, 30. t. m., tedaj samo osemindnevem presledku, je dospel iz kabinetne pisarne akt s cesarjevim imenovanjem.

Vipavci in dr. Žitnik. Iz Vipave nam pošiljajo: Žalovanje za dr. Žitnikom je splošno po celi vipavski dolini. Na dan pogreba opoldne je njemu v spomin zvonilo po vseh vipavskih cerkvah. Dr. Žitnik je vedno z največjim veseljem prihajal med Vipavce poročat o svojem delovanju. Vedel je, da Vipavci veliko berejo, pazno zasledujejo njegovo delovanje in da za laži in sumničnjo nasprotnih listov niso dostopni. Ohranili mu bomo hvaležen spomin. Z enako vnemo, kakor smo volili njega, bomo volili tudi njegovega naslednika. On je umrl, toda načela, katera je zastopal, ostanejo in teh se hočemo Vipavci tudi znanprej držati.

Državni in deželni poslanec prof. Matko Mandić v Trstu, je poslal našemu uredništvu naslednjo brzojavko: »Nad težko izgubo, ki je s smrtjo odličnega tovariša zadela Vas, rodbino, stranko in ves narod, izrekam svoje iskreno sožalje.«

Imenovanje venca na grob dr. Žitnika je poslalo županstvo Cerknica, katera častni občan je bil pokojnik, 20 K za »Slov. Stražo«. V isti namen je daroval »Slov. Stražo« p. Salezija Pirc, benediktinec v št. Pavlu 10 K.

Za načelnika okr. cestnega odbora v Radečah je bil izvoljen g. Josip Ravnikar posestnik na Njivicah; za pobačelnika pa Vitez Nikolaj pl. Gutmannthal grajšček na Dvoru.

Za avskultante so imenovani pravni praktikantje Jožef Bavdek, dr. Rudolf Sajovic in Ferdinand Merala.

Knjige Slov. Šol. Matice za leto 1913 izidejo koncem januarja 1914. Zakasnitev je povzročila pasivna resistance stavcev.

Umrl je v Trstu dvorni svetnik Jurij Minas, ravnatelj »Magazzini Generali«, upravni svetnik »Lloyda« itd.

Umrl je v Iški Vasi pri Igu zadnji izanski Radeckijev veteran, 85-letni Anton Cimperman, vulgo stari Možek. Pokojnik je bil potrjen k vojakom leta 1852. in je služil cesarja do leta 1860., torej celih 8 let. Udeležil se je tudi bitke pri Solferinu 1859. leta. Rad je pripovedoval o tem boju, in tudi o Radeckiju, pod katerim je služil skoraj pet let. Njegove častitljivosti, ljubeznivosti in prijaznosti do vojakov kar ni mogel prebrati. Vedel je tudi povedati še veliko drugih zanimivosti iz svojega dolgega vojaškega življenja. Bil je tudi izvrsten pripovedovalec narodnih pravljic, katerih si je do svoje pozne starosti še veliko zapomnil iz svoje vojaške dobe. Zapisal jih je od njega le nekaj tednov pred njegovo smrtjo kakih 19, v izanskem dialektu Fr. Kramar iz Matene pri Igu.

Demonstracija mesarjev v Gorici. 30. t. m. so se mesarji, gospodarji in pomočniki, 150 oseb, podali korporativno po mestu k županu in mu predložili svoje zahteve. Hočejo, da se zgradi nova mesnica in nastavi kvalificiran nadzornik; protestirajo tudi proti šikanam mestnega veterinarja. Ako se jim do

20. januarja ne ugodí, začno štrajkati. Župan je obljubil, da bo njihove želje upošteval.

Zimski šport v Bohinju. Iz Boh. Bistrice nam poročajo, da je padlo te dni pol metra snega. Sankališče izborna prirejenost, slitaža k jezeru izvrstna, smuči tudi v dolini. Na novega leta dan bode vozil prvokrat posebni zimski športni vlak iz Trsta in Gorice. Znižane vožnje listke za člane športnih in planinskih društev oddaja Tourist Office in stane listek iz Ljubljane do Boh. Bistrice tja in nazaj K 4.90 ter ima petdnevno veljavnost.

Odlikovanje. Na razstavi nemških, avstrijskih in ogrskih čebelarjev ter nemške čebelarke zveze, ki se je vršila avgusta v Berlinu je podelilo ocenjevalno sodišče g. Janko Strgar, čebelarju in trgovcu s čebelami v Bitnjah pri Boh. Bistrici »srebrno kolajno nemškega poljedelskega ministrstva in častno diplomato. Odlikovanje s tem letom konča kratak toda zanimiv jubilej, desetletnico, odkar je pričel razpošiljati kranjsko čebelo. V tej kratki dobi je hotel dokazati svetu, da zasluži kranjska čebela svetovno slavo. Razstavil jo je tu in v inozemstvu na čebelarjih razstavah in dobil ravno 60 odlikovanj. Ta slučaj, da je dobil v tako kratki dobi toliko odlikovanj v eni stroki, ni le morda prvi na Kranjskem, ampak v celi Avstriji. Res pravo čebelno marljivost in vztrajnost ima g. Strgar, ako se pomisli, koliko dela, stroškov in spretnosti je potreba, da se morejo v velike daljave spraviti žive čebele v takem stanju, da morejo tekmovati z drugimi, ki imajo nastav pred nosom. Večkrat so mu pisali od ocenjevalnega sodišča, da se čudijo, da so njegove čebele v tako veliki daljavi in poletni vročini v tako izbornem stanju na razstavo došle. Gospod Strgar je pridobil kranjski čebeli svetovno slavo, kakršno zasluži, in jo seznanil v vse dele sveta. V zadnjih letih pošilja kranjsko čebelo izven meje Evrope v Arijo, Ameriko in tudi v Avstralijo. Čestitamo g. odlikovancu na odlikovanju in vztrajnosti, katero je upati, da ohrani še vnaprej in si ob nadaljnji desetletni dobi pridobi še več priznanj in slavo kranjski čebeli.

Ljubljanske novice.

Lj Nastop novega leta 1914 bo naznanil Ljubljančanom o polnoči strel z realke.

Lj Javna telovadba Šentpeterskega »Orla« v Ljubljani se vrši v nedeljo 4. januarja 1914 v veliki dvorani hotela »Union« Začetek točno ob pol sedmi uri zvečer. Vstopnina: sedeži po 1 K, stojišča pa po 40 h. Spored obsega 10 jako izbranih točk. Predprodaja vstopnic od novega leta dalje v Katol. Bukvarni in trgovcu g. Podboju pri cerkvi sv. Petra. Pričakuje se obile udeležbe.

Lj Veseloigra na Ljudskem odru. Šentjakobsko prosvetno društvo uprizaro na Novega leta dan ob 5. uri popoldne veseloigro Enajsta zapoved. Vsa igra je velekomična. Kdor bi rad par uric veselo preživel, naj ne zamudi te igre. Vstopnice se že dobe v Šentjakobskem prosv. društvu.

Lj V Rokodelskem domu bo dne 1. januarja ob 6. uri zvečer proslava stoletnice rojstva ustanovitelja katoliških rokodelskih društev Adolfa Kolpinga. Poleg pevskih zborov in govora je na sporedu slavnosti primerna igra: »Pod varstvom Matere božje«. Vabimo k prav obilni udeležbi.

Lj Hrvatska opera v Ljubljani. V soboto opera »Aida«. — V nedeljo popoldne opera »Madonin žongler«. — V nedeljo zvečer opera »Carmen«.

Lj Imenovan je za avskultanta pravni praktikant pri dež. sodišču v Ljubljani gosp. Jožef Bavdek.

Lj Gospod Duffe, stavbni svetnik na ljubljanskem magistratu, gre z novim letom, kakor čujemo, v pokoj.

Lj Namesto venca na grob Msgr. dr. Ign. Žitnika je daroval č. g. kanonik A. Kržič 20 K »Ljudski in dijaški kuhinji«.

Lj P. Tadej Gregorič je umrl kakor smo že kratko poročali v tujakšnjem frančiškanskem samostanu dne 26. dec. Rodil se je 28. marca 1831 v Sodražici. Njegovi starši so se preselili na Studeneč, ki je postal za P. Tadeja druga domovina. Šolal se je v Novem mestu in leta 1852 je vstopil v franč. red. V mašnika je bil posvečen 21. sept. l. 1856. Po dovršenih študijah je postal katehet na novomeški ljudski šoli, njegov učence je bil med drugimi sedanji admiral Anton Haus. V Novem mestu se je boril za slovenski krščanski nauk in ga tudi priboril. Potem je bil premeščen v Ljubljano za kaplana, leta 1868 v Nazaret za gvardjana, čez dve leti zopet v Ljubljano, kjer je ostal do smrti. V Nazaretu se je bil na obhajilu prehladil in od te-

daj ni bil več zdrav; kljub temu je bil vedno delaven, zlasti v knjižnici, vedel dati dobre svete, ker je bil zelo nadarjen in izkušen zlasti v pastirstvu, v stavbinstvu, cerkvenem orodju in paramentih. Leta 1906 je obhajal v domači kapelici zlato mašo, pri kateri je bila novčoka cela samostanska družina. Zadnja leta je bil pravi trpin, trpljenje je prenašal krščansko. R. i. p.!

Lj Tridesetletnica mestnega užitninskega zakupa. Na današnje Silvestrovo noč opolnoči bo poteklo 30 let, odkar ima ljubljansko mesto v lastni režiiji c. kr. užitninski zakup. Marsikaj se je v teh tridesetih letih spremenilo pri tem zakupu. Le tri mitnice so še na svojem prvotnem mestu, namreč: Tržaška, Radeckega in Šentpeterska, vse druge so premaknjene, ena pa še celo nanovo napravljena na Barju. Edini uslužbenec istega večera, ki je služil tisto noč pred 30 leti dvema gospodarjema, namreč do polnoči Židoma Svarcu in Börenfeldu, po polnoči pa ljubljanski občini, je edino še paznik Andr. Vodišek, ki pa sedaj že štiri in pol leta opravlja prejemniško službo s pazniškim naslovom na Barju. Vse drugo, od ravnatelja do najnižjega paznika se je na razne kraje razpršilo, mnogo jih je pa tudi umrlo, le Vodišek vztraja ves čas nepretrgoma vseh teh dolgih let na svojem mestu, sedaj seve že s sivo glavo.

Razne stvari.

Visoka gosta. Velika kneza Peter in Nikolaj Nikolajevič in njuni soprogi Milica in Anastazija so v spremstvu generala Kotzebue in zdravnika N. Varavka 27. t. m. dospeli iz Peterburga na Reko in na »Višegradu« odpluli proti Kotoru, odkoder se podajo na Cetinje k oboleli materi velikih kneginj, kraljici Mileni.

Naseljevanje v Ameriko. Število priseljencev v Združene države Severne Amerike utegne letos doseči rekord. Naseljenski urad Zedinjenih držav je izkazal za mesec september 1913 sledeče številke: Italijanov (južnih) 31.804; Judov 18.141; Poljakov 14.319; Nemcev 8.102; Hrvatov in Slovencev 6.011; Angležev 5.679; severnih Italijanov 4.586; Ircev 4.524; Skandinavcev (Švedi, Norvegi) 4.384; Rusov 3.963; Rusinov 3.578; raznim narodnostim, ki jih je skupaj 27, je pripadalo 31.156 naseljencev. Skupaj se je priselilo v Združ. države v mesecu septembru 136.247, ali 10.067 več, kakor v mesecu avgustu. Zanimive so številke, katerim stanovom pripadajo seljenci. Bilo je: Poljedelcev 30.345; delavcev 24.421; hlapecev 17.103; krojačev 3.647; mizarjev 1.748; šivilj 1.636 itd. Zavrnjenih je bilo 2.337 oseb, ki so bile večinoma zavrnjene radi strahu, da bodo Amerikancem v nadlego. Če bo tok izseljencev v zadnjih mesecih tudi tako naraščal, utegne doseči število priseljencev v letu 1913. ogromno število 1.500.000 in več. Najvišje število naseljencev je bilo leta 1907, ki je znašalo 1.285.349 oseb. Kakor kažejo številke, se priseljuje relativno največ Italijanov iz Juž. Italije, torej iz dežel, ki so po večini socialno demokratične, dočim je število Zgornje Italije minimalno. Zalostna pa je številka naseljencev-kmetov, ki je relativno najvišja. Kmet je steber vsake države, in če se prične ta steber rušiti, zruši se kralu država sama. Naši jugoslovanski izseljenci so po večini sami kmetovalci, ki množe vsled slabih gospodarskih razmer v domovini, ameriški delavski proletarijat. Kreditne razmere pri nas, zlasti pa pri Hrvatih, se niso najboljše. Posebno zadnja kriza je dvignila pri nas Slovence obrestno mero celo na 6 in višje. Posestva se pri tako dragem kreditu ne rentirajo. Tukaj nas čaka še dosti dela.

Postopanje ameriških oblasti z izseljenci. Na Ell. Islandu, otoku solza, kjer se morajo izkrcati priseljenci, predno jih puste v Novi Jork, ravna amer. oblasti naravnost nečloveško. Izseljence tam zapirajo v prostore, ki zdaleč niso primerni za ljudi. Tam morajo ostati ubogi naseljenci, ako se zde le količkaj sumljivi in nimajo vsega v redu, zaprti včasih po več tednov. Kakor so ti prostori, ki nimajo niti spalnic, kaže dejstvo, da so se pripetili slučaj, da je kak, delj časa zaprti naseljenec zblaznel. Naj si naši ljudje dobro premislijo, predno se podajo na pot v daljno Ameriko.

Akademija kaznjencev. V sever. Sibiriji so ustanovili ruski dijaki, ki so bili izgnani iz Rusije vsled revolucije l. 1905. svojo akademijo. Vlada jim gre pri tem na roko, zato člane oprošča navadnega dela. Dijaki, člani te akademije, se ponajveč bavijo z raziskovanjem še nepoznatih krajev Sibirije. Člani te akademije so preiskali tudi Novajo Zemljo. Tako utegnejo ubogi prognanci koristiti človeštvu —

in sebi, ker konečno se utegne tudi trdo oko ruskega absolutizma omiliti nad kakim pridnim raziskovalcem.

Družba morilk otrok. V Parizu so prišli na sled družbi žensk, ki so kot »specialistkinje za ženske bolezni« izvrševale obrt z zamorjevanjem plovov. Na ta način so »ozdravile« dozdaj okoli 15.000 slučajev. Koliko mater je vsled teh manipulacij umrlo, se še ne ve. Dozdaj so vjeli ženski Simono Bernard in Leonijo Chardonne ter moškega Paula Lemaie. Se razume, da so krive tudi tiste matere, ki take ženske k sebi kličejo, kar pa je v Parizu jako navadno.

Nevaren tat. Na železniški postaji v Čapljini v Bosni je nekdo ukradel ročno blagajno, v kateri je bilo 1800 K. Kot storilca so na sarajevskem kolo-dvoru prijeli nekega sumljivega človeka, pri katerem so našli še 1000 K ukradenega denarja in poštni receptis o ostalih 800 K, katere je bil poslal v Prnjavor. Razen tega so našli pri njem velik revolver s 17 naboji in dolg nož.

Ljudsko šolstvo v novi Srbiji. Število srbskih ljudskih šol v novih srbskih pokrajinah je znašalo za časa turške vlade 193 šol z 290 razredi in 240 učnimi močmi. V kratkem času srbske vlade pa se je to število pomnožilo na 395 šol s 350 učnimi močmi. Sedaj je še 156 učiteljskih mest nezasedenih.

Čilске državne finance. Čilski finančni minister je naznanil, da se je letošnje poslovno leto zaključilo s čistim preostankom v znesku 7.225.571 peč. Pri tem treba vpoštevati, da v čilski državi nimajo davka na alkohol in tobak, kar bi državi vsako leto prineslo najmanj 10 milijonov peč. dohodka.

Slabe denarne razmere na pruskem dvoru. »Vossische Zeitung« piše, da so se na pruskem dvoru finančne razmere tako poslabšale, da razpravljajo, ali ne bi kazalo prodati gradove na Pruskem.

Samoumor polkovnika. Na Dunaju se je 11. t. m. ustrelil polkovnik v p. Karel Forstner, star 71 let. Vzrok samomoru je menda neozdravljiva bolezen.

Ekspresni vlak zavozil v tovarni vlak. Ekspresni vlak Rim-Milan je zavozil v tovarni vlak. Ena oseba je ubita, 22 jih je nevarno in veliko pa lahko ranjenih.

NAROČNIKOM »DOMOLJUBA« IN »NAŠE MOČI«.

»Domoljub« in »Naša Moč« izideta radi praznika v petek in sicer v običajnem obsegu. »Domoljub« izide s prilogom »Naš kmečki dom« v obsegu 24 str.

Hrvaški sabor.

Zagreb. (Seja 30. t. m.) Pravaši so prinesli s seboj sumo predlogov. Radič pa kar celo malo biblioteko. Vloži se ena interpelacija in osem nujnih predlogov. Predsednik jih stavi na dnevni red koncem seje. Dr. Horvat govori delj časa proti temu. Tuškan Hrovatu zakliče, da spada v »Balkana«. Horvat mu odgovori: »Stari lopov!« Predsednik več poslancev ukori. Predlaga, da se kralju k novemu letu čestita. Se sprejme. Nato govore k »osebni pripombam« N. Starčević, Lukinić in Hrovat. Seja se prekine. Nato dr. Starčević zopet nekaj popravlja. Za tem prideta na dnevni red interpelaciji Novaka, naj bi bile šolske knjige cenejše in glede poskusov odcepiti Reko od senjske škofije. Vučetić interpelira glede izvoza drv v Liki, Pavunić glede nekega pota, Zatlukar tudi glede drv. Seja se prekine. V popoldanski seji odgovarja Pribečević Horvatu. Radič razlaga svoje mišljenje glede poslovnika in vzbudi veselost s stavkom, da je v politiki treba pameti, a ne konsekvencnosti. Vučetić govori istotako o poslovniku, Riš ravnatoku. Predsednik da končno na glasovanje, ali se razpravlja o dnevnem redu ali o nujnih predlogih. Večina se izreče za dnevni red. **Pride na vrsto podajanje finančne nagodbe z Ogrsko.** Referira Krišković. Seja bo dolgo trajala, ker hoče večina obstrukcijo, katero vodijo zdaj Frankovci, še danes zlomiti. — Zadnje poročilo pravi, da je Radič nujno predlagal, naj se določi z zakonom, da teko davki v hrvaško deželno, ne pa v ogrsko državno blagajno. Podpreds. Magdić pravi, da se bo o predlogu razpravljalo koncem seje. Opozicija protestira. Razvije se hrupna debata.

Zagreb. Sabor je zboroval celo noč. Radič je tri ure govoril. Predsednik mu je ob 11. uri opolnoči odvzel besedo. Nato so pravaši začeli tehn. obstrukcijo. Kako se je seja končala, še ni znano.

ZAGREBSKA TOVARNA ZA PAPIR GORI.

Zagreb. Tukajšnja tovarna za papir gori. Ognjegasci in vojniki delajo vso silo, da silni ogenj nadvladajo.

Telefonska in brzajavna poročila.

EX - LEX.

Dunaj. Rusini so včeraj obstrukcijo ustavili. Pri debati o osebnodohodninskem davku se je prej sklenjeni eksistenčni minimum v višini 2600 K z enim glasom večine odklonil. (Fej-klici pri socialnih demokratih). Ostale točke so se sprejele večinoma tako, kakor jih je poslanska zbornica prvotno sklenila, tudi davek na samce. Nato se je zakon sprejel tudi v tretjem branju. Odborila se je tudi nezgodna postava rudarjev. Prihodnja seje se pismenim potom skliče. Gosposka zbornica se snide po Novem letu in bo zakon o osebnih dohodnini skoraj gotovo sprejela v obliki, kakor ga je danes sklenila poslanska zbornica. Poslanska zbornica se snide zopet sredi januarja, medtem pa vlada ex-lex, ki se jutri začne. Zbornica bo rešila potem takoj budgetni provizorij.

BURNA OTVORITEV BOSENSKEGA SABORA

Sarajevo. Otvoritvena seja bosenskega sabora je potekla burno, ko je glavni general Potiorek prišel v dvorano, je srbska opozicija zagnala velik krik. Tako srbska delovna stranka kakor srbska opozicija sta prebrali protest proti svojem razpustu srbskih društev. Opozicija je nato dvorano zapustila. Glavar je nato prebral kraljevski reskript. Nato se je seja na popoldne odgodila.

RAZPUST SRBSKE SKUPŠČINE.

Belgrad. Po vsej priliki se skupščina v kratkem razpusti in razpišejo nove volitve.

TUDI MAJORESCU ODSOTOI

Bukarešt. Majorescu poda demisijo 12. januarja. Sledi mu liberalni kabinet.

UMOR V TRSTU.

Trst. Policija je izsledila morilca Agneze Majer, doma iz Celja, ki je v ulici del Formo dajala v najem postelje in bila včeraj zadavljena. Morilca sta 22-letni pomoščak Jožef Bergant iz Podgore in 18-letni kurjač v Trstu Emil Bassa, ki sta svoje dejanje že priznala. Našla sta pri starki 3 K.

ROPARSKI NAPAD BLIZU TRSTA.

Boršt. Tu sta dva neznanca napadla gostilničarko Ivano Mustača, hoteč jo oropati, in jo z revolverskimi strelji težko ranila, nato pa pobegnili.

SNEŽNI VIHARJI NA NEMŠKEM.

Berolin. Po celi Nemčiji divjajo snežni viharji in nastopajo povodnji.

GIBANJE ČRKOSTAVCEV.

Dunaj. »Österreichisches Kursbuch« za januar in februar radi stavke ne izide 1. januarja.

Lvov. Tiskarne so zaprli. Dziennik Polski, Gazeta Lwowska, Gazeta Narodowa in Kurjer so prenehali izhajati. Dziennik Polski bo izhajal vsak dan na štirih straneh. Tudi rusinski listi ne izhajajo. Stavka približno 500 oseb.

Gradec. Listi ne izhajajo.

UPOR NA FRANCOSKI LADJI.

Pariz. Na krovu križarke »Merphoy« v Sigonu se je 280 pomoščakov uprlo in častnikom pretilo.

OČE USTRELIL SINA.

Pariz. Znanega varijete-pevca Fratsona je lastni oče ustrelil, ker se je hotel oženiti z zloglasno žensko.

UMESTNE BESEDE

Zagreb. Ob otvoritvi hrvatskega sabora je starostni predsednik Mileusnić med drugim v svojem otvoritvenem govoru rekel: »Dokler nas Hrvate tlačijo, ne bo za monarhijo izza Balkana nikoli zasvetila zora!«

Nabrežina. Kat.slov.izobraževalno društvo priredi to zimo več predavanj s slikami. Prvo predavanje bo v nedeljo 14. t. m. po blagoslovu v dvorani g. T. Grudna, št. 15. Za pokritje stroškov se bo pobirala mala vstopnina. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Novemu francoskemu ministrstvu ni ravno z rožicami poslano. V zbornici je močna skupina pristašev proporcionalne volivne pravice, ki svojega orožja tudi pred novo vlado ni odložila. Progresisti in pristaši narodne politike pritiskajo na novi kabinet od vseh strani in Aristid Briand, ki bi se mu bilo že skoro posrečilo vreči novo vlado, je podvojil svoje napade nanjo. Nedavno je na nekem banketu v svojem govoru rekel, da se vlada pač sme opirati na kako stranko, toda služiti pa mora vsem strankam, kar se o sedanjih vladah nikakor ne more reči. Triletna vojaška služba se ne sme potisniti v ozadje in vprašanje o prihodnjih volit-

vah vladi ne sme dati zaželenega odloga. — Danes si stojita na Francoskem nasproti dve smeri: narodna Poincarejeva in kombistovsko-radikalna. Pravi načelnik sedanje vlade ni Doumergue, marveč bivši min. predsednik in sedanjí fin. min. Caillaux — zastopnik velebank. Tudi temu možu se sedaj slabo godi in se mora boriti z velikimi ovirami na finančnem polju, katerih ni prav nič pričakoval. Njegovi politični nasprotniki mu sedaj v nekem listu celo očitajo, da si je leta 1911, ko je izbruhnil veliki spor z Nemčijo in je pred Agadirjem stal nemški »Panther«, — pomagal na ta način, da je dal ukrasti »Giocondo« in na ta način javno pozornost odvrnil od nevarnega položaja. Sedaj, ko je Caillaux zopet prišel v politiki na vrh — se je pa naenkrat našla tudi »Gioconda«. Nova vlada s svojim zaledjem torej ne uživa posebnega ugleda in spoštovanja in bo tudi njene slave — kljub njeni protikatoliški čepici — menda kmalu konec.

»KATOLIŠKA BUKVARNA« V LJUBLJANI.

Haggard: Dekle z biseri. Povest iz Neronove dobe. 2 K 20 h, vez. 3 K 20 h. Roža sveta. Povest iz dobe tretje križarske vojske. 2 K 80 h, vez. 3 K 90 h. Salomonovi rudniki. Afrikanška povest. 1 K 60 h, vez. 2 K 40 h. — Navedene tri povesti so tako mične in v njih je toliko lepote, da si bo vsak, kdor si bo kupil in prebral eno, takoj nabavil tudi drugi dve.

Spillmann: Zadnji dnevi Jeruzalema (Lucij Flav). Zgodovinski roman. Dva dela 3 K 80 h, vez. 5 K 40 h. — Ta prekrasna povest se vrši le nekaj let po Kristusovi smrti in se konča z razdejanjem jeruzalemskega templja.

Krmar Milanovič. Povest 1 K 40 h, vez. 2 K 20 h. — Kdor hoče spoznati morje in njegove strahote, naj bere to povest, ki pretresljivo slika blodnje ubogega mornarja, ki se je edini otel iz potapljačje ladje.

Šenoa: Zadnja kmečka vojska. Cena 1 K 60 h. — Naše ljudstvo se še dobro spominja burnih časov, ko je kmetijski upor proti tiranstvu in krivicam grajščakov pretresel celo slovensko domovino. Ker so bili tedaj slovenski kmetje zvezani s Hrvati, je iz te

krasne povesti najbolj razvidna slika tedanjih razmer in divjih časov. Ta povest je zgodovinska priča grozovitosti, ki so se tedaj godile.

Po pošti stane vsaka knjiga 20 h več.

KNJIŽEVNOST.

Alešovec: Kako sem se jaz likal. Povest slovenskega trpina. Trije zvezki po 1 K 20 h, vez. 2 K. — Alešovec je kot pisatelj ena najmarkantnejših oseb v našem slovstvu. On je kot pisatelj popolna in živa slika naroda, iz katerega je izšel; vesel, zabavljiv, a v vsakem slučaju dober in zvest. Najsi opisuje svoje lastne doživljaje ali slika tuje razmere, vedno je njegovo pripovedovanje bujno, sveže ter polno humorja in priča o njegovem pisateljskem daru ter ostri opazovalni sili. — Alešovecove spise naj si nabavi vsak Slovenec.

Sienkiewicz: Skozi pustanje in puščavo. Roman iz Mahdijevih časov. 2 K 80 h, vez. 3 K 90. — Slavnoznani poljski pisatelj nas v tem prekrasnem romanu uči spoznavati divjo Afriko in njene še divjeje prebivalce.

Sardenko, Roma. Poezije. 2 K, vez. 3 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Sardenko je mehka pesniška duša in njegova pesem, ki mu vre od srca, si tudi vedno najde pot do srca.

Sardenko, Mati sv. veselja. 1 K 10 vin., vez. 2 K. »Katoliška Bukvarna.«

Ta ljubka, religiozna pesnitev je žela povsod polno priznanja. Sardenko hoče z njo tudi z odrov vnemati ljudstvo za lepe in svete ideje, katere bi rad zasadil globoko v srce svojemu narodu. Mati sv. veselja je biser našega nabožnega pesništva in bo zasejala mnogo dobrega semena med slovenskim ljudstvom.

Medved, Poezije, II. del. 4 K, vez. 5 K 40 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Medved je pesnik-mislec in njegove pesmi smemo uvrstiti v vrsto prvih naših klasikov. Čim večkrat jih beremo, tem krasnejše misli se odpirajo pred nami. Kdor se zna utopiti v njegove pesmi, mu nudijo preobilo užitka.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Kurzne cene

dne 18. decembra 1913.

Državne rente.		K	h
4% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)		82	80
4% konv. dav. pr. kron. renta (jan.—jul.)		82	80
4 1/2% avstr. velj. papir. renta (febr.—avg.)		86	45
4 1/2% avstr. velj. srebr. renta (april—okt.)		86	70
4% avstr. zlata renta, davk. prosta . . .		103	70
4% avstr. kronska renta (marec—sept.)		83	80
4% av. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)		82	85
4% ogr. renta v zlatu		100	30
4% ogr. renta v kronah iz l. 1910. . .		82	10
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1913. .		89	70
Druge javne zadolžnice.			
4% kranjsko deželno posojilo iz l. 1888.		—	—
4 1/2% kranjsko dež. melior. pos. iz l. 1911.		93	50
4 1/2% kranjske deželne banke		94	—
4% bosansko deželno posojilo		81	50
4% obveznice Rudolfa. železnice		83	62
4% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik		92	75
4% obveznice dolenj. železnice		91	50
Srečke.			
4% drž. srečke iz l. 1860, po 500 gld. a. v.		1600	—
4% drž. srečke iz l. 1860, po 100 gld. a. v.		455	—
Državne srečke iz l. 1864, po 100 gld. a. v.		689	—
Državne srečke iz l. 1864, po 50 gld. a. v.		350	—
5% don. uravn. pos. iz l. 1870, po 100 gld.		275	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke I. izd.		286	—
3% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd.		245	—
Bazilika budimp. iz l. 1886, po 5 gld.		26	25
Ljubljanske srečke po 20 gld.		62	—
Rudeči križ avstr. iz l. 1882, po 10 gld.		53	25
Rudeči križ ogr. iz l. 1882, po 5 gld. .		31	75
Rudeči križ ital. iz l. 1885, po 25 lir. .		45	—
Josizv-srečke iz l. 1888.		15	—
Turške srečke		231	75
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888. . . .		29	—
Akcije.			
Avstr. kreditni zavod		633	50
Avstro-ogrsko banka		2055	—
Anglo-avstrijska banka		338	20
Dunajsko bančno društvo		516	—
Jadranska banka		428	—
Ljubljanska kreditna banka		417	—
Union banka		691	50
Živnostenska banka		274	50
Avstrijski Lloyd		620	—
Državna železnica		709	75
Južna železnica		103	50
Alpine		789	25
Škoda		761	75
Valute.			
20 frankov		19	04
20 mark		23	52
Sterling		24	09
Rubelj		252	50

Vsa tozadevna pojasnila se dobe tudi v podružnici o. kr. priv. avs r. kredit. zavoda v Ljubljani.

Mnenje gospoda dr. Fr. Sorgerja, zdravnika štajerske deželne bolnišnice v Feldhofu.

Gosp. J. Serravallo Trst.

V odgovor na Vaše cenjeno pismo meseca maja 1911 Vam odgovarjam, da Vaše železnato kina vino Serravallovo izborno služi kakor okrepčilo za želo-dec.

Feldhof, 6. junija 1911.

Dr. Sorger.



Ostani vedno zvest dobremu,

ki se je kot tako obneslo. Jedilna mast »Ceres« je znana pri vseh gospodinjah, ki morajo štediti, kot najbolj izdatna jedilna mast. »Ceres« namreč ne vsebuje vode kakor druge masti. Jedilna mast »Ceres« je popolnoma čista in zato mnogo izdatnejša. Pri vporabi se vzame vedno 1/4 jedilne masti »Ceres« manj nego kake druge.



Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresljivo vest, da je paš iskreno ljubljeni soprog in oče, gospod

Franc Cukala

posestnik in trgovec, častni občan občine Gomilsko, bivši dolgoletni župan itd.

danes ob 7. uri zvečer previden s svetimi zakramenti za umirajoče v 62. letu svoje starosti nenadoma preminul.

Zemeljski ostanki predragega rajnika se bodo v četrtek, dne 1. prosinca 1914 ob 10. uri dopoldne prenesli na pokopališče na Gomilskem.

Sv. maše zadušnice se bodo brale 1. prosinca v župni cerkvi na Gomilskem.

Gomilsko, dne 29. decembra 1913.

Julijana Cukala, soproga. Dr. Franc Cukala, župnik, Maks Cukala, Amalija Logar, roj. Cukala, Viktor Cukala, otroci.

Pristopajte k „Jugoslovanski Strokovni Zvezi“!

Konfekcija

za moške, ženske in otroke v veliki izbiri po zanesljivih stalnih cenah v podružnici trdke R. Miklauc

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo šteč. 3, (Medena ulica).

Poseben oddelek l. nadstropje Cenik na zahtevo brezplačno in poštine prosto. 2622